

OBSAH

Úvodní slovo autora	11
1. kapitola – Historie práva obrany.....	17
1.1 Podrobné prameny.....	17
1.2 Říšská a prvorepubliková úprava.....	18
1.3 Nutná obrana na pozadí budování šťastné socialistické budoucnosti .	22
1.4 Dlouhá cesta od přiměřenosti k zákazu obrany, která je naprosto jednoznačně, mimořádně hrubě přehnaná.....	24
1.5 Současnost.....	27
1.6 Novela Listiny základních práv a svobod	28
1.7 Blízká budoucnost – doktrína hradu a astenický exces?.....	31
1.8 Shrnutí.....	31
2. kapitola – Spravedlivý proces a právo znát předmět trestního řízení	32
2.1 Obvinění „pro jistotu“	32
2.2 Obžaloba překvapením, odsouzení zahalené tajemstvím.....	33
2.3 Značný rozsah možných právních otázek a skutkových partikularit ..	34
2.4 Spravedlivý proces a právo na přípravu obhajoby.....	36
2.5 Aplikace závěrů judikatury týkající se blanketové dispozice	38
2.6 Související povinnosti státního zástupce, obhájce a soudu	39
2.7 Návrh doplnění právní úpravy.....	41
2.8 Praktický příklad	42
2.9 Shrnutí.....	43
3. kapitola – Individuální právo se bránit	45
3.1 Závěry dosavadní doktríny	45
3.2 Důvod a účel právní úpravy nutné obrany	48
3.3 Ústavně chráněné právo jednotlivce	53
3.4 Povinnost jednat v nutné obraně	54
3.5 Shrnutí.....	55
4. kapitola – Základní vymezení pojmu nutné obrany	56
4.1 Nutná obrana je především protiútok.....	56
4.2 Odvracení útoku obecně.....	58
4.3 Odvracení spočívající v donucení konat.....	59
4.4 Čin jinak trestný.....	60
4.5 Shrnutí.....	62
5. kapitola – Útok jako jediný předpoklad výkonu nutné obrany	63
5.1 Definice útoku.....	63
5.2 Protiprávnost, resp. neoprávněnost útoku	66
5.3 Objekt útoku – zájem chráněný trestním zákonem.....	73
5.4 Kvantitativní vymezení útoku (intenzita útoku)	75
5.5 Subjektivní stránka jednání útočníka – úmysl i nedbalost.....	78

5.6	Nezaviněné útoky	80
5.7	Forma jednání útočníka – konání i opomenutí	81
5.8	Reálnost útoku	82
5.9	Motiv obrany	83
5.10	Postavení obránce a tzv. pomoc v nutné obraně	86
5.11	Nutnost, potřebnost není podmínkou jednání v nutné obraně	88
5.12	Nezpůsobilost jednat v obraně v důsledku povahy útoku	90
5.13	Shrnutí	91
6.	kapitola – Absence subsidiarity	92
6.1	Úvod	92
6.2	Subsidiarita ve vztahu ke konání protiútku	93
6.3	Subsidiarita v průběhu protiútku (výběr způsobu a nástroje obrany)	96
6.4	Nepřípustnost „měkkých“ negativních závěrů ve vztahu k subsidiaritě	97
6.5	Subsidiarita jako právně relevantní okolnost	99
6.6	Shrnutí	100
7.	kapitola – Útočník jako předmět obrany, trestná součinnost, nepřímý útočník	101
7.1	Definice útočníka	101
7.2	Obecně k trestné součinnosti	102
7.3	Spolupachatelé	103
7.4	Organizátor a návodce	105
7.5	Pomocník	106
7.6	Spolčení, srocení a taharrusch dschama‘i	107
7.7	Živé nástroje nepřímého pachatele	109
7.8	Poštvání a neodvolání zvířete	111
7.9	Nepřímý útočník	112
7.10	Následná trestná součinnost	113
7.11	Shrnutí	113
8.	kapitola – Následky obranného jednání ve sféře třetí osoby	115
8.1	Obecná východiska	115
8.2	Historická doktrína	117
8.3	R 9/1988	119
8.4	Obecné moderní české doktrinální závěry	120
8.5	Kuchta a německá doktrína	122
8.6	Rozbor současné právní úpravy	124
8.7	Případy nemožnosti vést nutnou obranu s vyloučením zasažení třetí osoby	125
8.8	Implicitní povinnost podlehnout útoku na život?	127
8.9	Zájem společnosti na prosazení práva proti protiprávním útokům, navzdory riziku pro třetí osoby	127

8.10	Následek ve sféře třetí osoby a korektiv zcela zjevně nepřiměřenosti	128
8.11	Jednání třetí osoby vůči obránci	130
8.12	Aplikace na kazuistiku zmiňovanou v dřívější literatuře	131
8.13	Praktické příklady	132
8.14	Shrnutí	133
9.	kapitola – Souběh nutné obrany a jiných okolností vylučujících protiprávnost	135
9.1	Úvod	135
9.2	Přehled okolností vylučujících protiprávnost	136
9.2.1	Krajní nouze	137
9.2.2	Oprávněná svépomoc	139
9.2.3	Občanské zadržení	142
9.2.4	Svolení poškozeného	145
9.2.5	Přípustné riziko	146
9.2.6	Oprávněné použití zbraně	147
9.2.7	Další	148
9.3	Souběh současný	148
9.4	Souběh následný	150
9.5	Shrnutí	150
10.	kapitola – Střet nutné obrany a jiných okolností vylučujících protiprávnost	152
10.1	Úvod	152
10.2	Střet souběžný	152
10.3	Střet mimoběžný	155
10.4	Střet zdánlivý (skutkový omyl útočníka)	157
10.5	Shrnutí	157
11.	kapitola – Příprava k nutné obraně, prostředky obrany	159
11.1	Kulturní a legislativní souvislosti	159
11.2	Příprava k eventuální obraně	161
11.3	Příprava ke konkrétní obraně	162
11.4	Vykročení vstříc útoku	162
11.5	Shrnutí	164
12.	kapitola – Automatická obranná zařízení (preventivní nutná obrana)	165
12.1	Úvod	165
12.2	Jurisprudence	166
12.3	Judikatura	168
12.4	Shrnutí	170
13.	kapitola – Přímý hrozící útok, počátek útoku	171
13.1	Úvod	171
13.2	Hrozící, přímo hrozící a bezprostředně hrozící	174

13.3	Základní znaky přímo hrozícího útoku	176
13.4	Přímo hrozící a počínající útok	178
13.5	Typy přímo hrozících útoků	179
13.6	Přestávka jako znak trvajícího útoku a přímá hrozba po ukončení předchozího útoku	180
13.7	Shrnutí	181
14.	kapitola – Vyprovokovaný útok a pretext obrany.	182
14.1	Obecně k provokaci a pretextu obrany	182
14.2	Vymezení protiprávního pretextu obrany	184
14.3	Nutná obrana proti vyprovokovanému útoku	185
14.4	Zaviněný útok	186
14.5	Shrnutí	187
15.	kapitola – Rvačka, souboj.	188
15.1	Pojem rvačky a souboje	188
15.2	Rozdíl mezi rvačkou či soubojem a nutnou obranou	189
15.3	Důvod vyloučení nutné obrany ve rvačce a souboji	191
15.4	Možnost vzniku situace nutné obrany v souvislosti se soubojem, rvačkou	192
15.5	Ústavní a procesní souvislosti	194
15.6	Shrnutí	195
16.	kapitola – Legální intenzita obranného jednání, hranice intenzivního excesu	196
16.1	Ne/přiměřenost a zcela zjevná nepřiměřenost	196
16.2	Historický vývoj úpravy	198
16.3	Obecná východiska, zcela zjevná nepřiměřenost	198
16.4	Způsob útoku, objektivní a subjektivní hledisko	202
16.5	Ne/poměrování bráněného a obranou dotčeného statku	208
16.6	Domovní svoboda, osobní svoboda, sexuální svoboda a další	213
16.7	Akceptování rizika následku obrany útočníkem	217
16.8	Kladení zvláštních požadavků na obránce	218
16.9	Nástroje útoku a obrany, způsob užití zbraně	219
16.10	Výběr obranného nástroje	222
16.11	Jediný účinný způsob obrany	222
16.12	Intenzivní exces	224
16.13	Shrnutí	224
17.	kapitola – Trvání a ukončení útoku, hranice extenzivního excesu	226
17.1	Úvod	226
17.2	Domácí jurisprudencce a judikatura	226
17.3	Komparatistika, jurisprudencce okolních zemí	231
17.4	Prokazování konce útoku	233
17.5	Dosažení převahy obránce, odzbrojení a pacifikace útočníka	237

17.6	Extenzivní exces	239
17.7	Shrnutí	240
18.	kapitola – Překročení mezí nutné obrany, právní následky excesu	242
18.1	Úvod	242
18.2	Úmyslné, nedbalostní a nezaviněné překročení mezí nutné obrany	245
18.3	Nepříčetný afekt	248
18.4	Hodnocení zavinění obránce k excesu	250
18.5	Zavinění excesu oproti zavinění trestného činu	254
18.6	Přičitatelnost následku vůči jednání v excesu	256
18.7	Zvláštní důsledky excesu u některých trestných činů	256
18.8	Privilegované skutkové podstaty	258
18.9	Zohlednění excesu při ukládání trestu	259
18.10	Exces ve formě pokusu, účastenství	262
18.11	Exces jako důvod nutné obrany útočníka	263
18.12	Shrnutí	265
19.	kapitola – Omyl, putativní obrana, nedbalostní obrana	266
19.1	Úvod	266
19.2	Omyl o existenci útoku – úplný	267
19.3	Omyl částečný	269
19.4	Exces z putativní obrany	270
19.5	Nutná obrana proti putativní obraně	272
19.6	Omyl ve skutkovém průběhu nutné obrany, nedbalostní obrana	272
19.7	Omyl v okruhu útočníků	273
19.8	Shrnutí	274
20.	kapitola – Přestupková a soukromoprávní odpovědnost	275
20.1	Přestupková odpovědnost	275
20.2	Občanskoprávní odpovědnost	276
20.3	Spoluzavinění útočníka a výše náhrady škody	278
20.4	Procesní souvislost trestního a civilního řízení	279
20.5	Shrnutí	282
21.	kapitola – Zvláštní role znaleckého dokazování	283
21.1	Úvod	283
21.2	Znalecká specializace sebeobrana	284
21.3	Znalecké specializace forenzní psychologie, psychiatrie	287
21.4	Znalecké odvětví soudního lékařství	291
21.5	Hodnocení skutkových alternativ	292
21.6	Východiska znaleckého posudku	294
21.7	Shrnutí	297
22.	kapitola – Rozsouzení	298
22.1	Úvod	298

NUTNÁ OBRANA V PRÁVNÍ PRAXI

22.2	Presumpce nevinny, in dubio pro reo v souvislostech § 29 TZ	298
22.3	Zprošťující rozsudek	301
22.4	Závěr.....	302
	Summary	303
	Seznam použité literatury	304
	O autorovi	310
	Jmenný a věcný rejstřík	311